

Badania „Berlinki”

(dokończenie ze str. 2)

Przed przystąpieniem do ich konserwacji w Bibliotece Jagiellońskiej, przeprowadzono badania nad składem chemicznym papieru, farb i materiałów użytych do wykonania tych dzieł. Po przeprowadzonych konsultacjach z najwybitniejszymi teoretykami i praktykami spośród polskich konserwatorów przystąpiono do konserwacji jednego z tomów *Libri picturati*. Konserwacja tego tomu nie została jeszcze zakończona, ponieważ jest to proces kosztowny i długotrwały. W 2002 r. odbyła się w Bibliotece Jagiellońskiej wystawa, na której pokazano kilka pozycji z *Libri picturati*.

Zespół, o który najbardziej dopominali się badacze, oraz którego poszukiwania były bardzo intensywne i zainteresowały szeroko opinię publiczną, to zbiory muzyczne, a szczególnie autografy wielkich mistrzów. Zbiory muzyczne zarówno druków jak i rękopisów zabezpieczonych w Bibliotece Jagiellońskiej liczą 9 128 woluminów. Na zespół ten składa się 8 658 woluminów druków muzycznych pochodzących z XVI-XVII wieku oraz 524 rękopisy muzyczne. Zawartość zbioru druków muzycznych z byłej Pruskiej Biblioteki Państwowej przechowywanych w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej jest szeroko znana, ponieważ w 1999 r. został opublikowany ich katalog w opracowaniu Aleksandry Patalas.

Druga część zbiorów muzycznych to rękopisy, a wśród nich fragment wspaniałej kolekcji największych mistrzów zebranej w XIX wieku. Około 100 woluminów to rękopisy muzyczne pochodzące z okresu Średniowiecza. Prawie 400 jednostek to autografy. Autografy dzieł takich twórców jak: D. Buxtehude, J.S. Bach i jego synowie, G. Telemann, J. Haydn, W.A. Mozart, L. van Beethoven, L. Cherubini, F. Mendelssohn-Bartholdy, F. Schubert, R. Schumann, G. Meyerbeer, N. Paganini, K. Loewe, J. Brahms, F.B. Busoni i inni.

We współpracy z Staatsbibliothek zu Berlin Preussische Kulturbesitz w Berlinie od pięciu lat realizowany jest program przygotowania do wydań na mikrofilmach przez wydawnictwo Saur autografów największych kompozytorów. Zakończono współpracę nad wydaniem dzieł Johanna Sebastiana Bacha i jego synów oraz Georga Telemanna. Trwają prace nad skopiowaniem rękopisów Ludwiga van Beethovena oraz przygotowania do wydania na mikrofilmach dzieł Wolfganga Amadeusza Mozarta. Wydawnictwo przy naszej współpracy przygotowało faksymile dzieł Mozarta.

Rok 1997, z okazji przypadającej wówczas 170. rocznicy śmierci genialnego kompozytora, został ogłoszony Rokiem Beethovenowskim. W związku z tym w Krakowie zorganizowano Wielkanocny Festiwal Beethovenowski. Festiwalowi towarzyszyła wystawa skarbów kultury światowej, bo – podkreślmy to jeszcze raz – autografy wielkich mistrzów oraz druków muzycznych wybitnych kompozytorów przechowywane w Bibliotece Jagiellońskiej to światowe dziedzictwo kultury.

Rękopisy francuskie to 230 woluminów pochodzących z okresu od XIII do XIX wieku. Zawierają zabytki literatury starofrancuskiej, opisy podróży z XVIII-XIX wieku, materiały do wojen napoleońskich, do historii kościoła reformowanego, a także książki kucharskie. We współpracy Działem Rękopisów Staatsbibliothek zu Berlin Preussische Kulturbesitz został wydany przez prof. Piotra Tylusa z Instytutu Romanistyki UJ i dr Dominika Stutzmanna *Katalog rękopisów starofrancuskich*. Była to inicjatywa kierownika Oddziału Rękopisów Biblioteki Berlińskiej prof. Eewa Overgaauwa, podjęta i pod względem organizacyjnym zrealizowana przez Bibliotekę

Jagiellońską. Obecnie prof. Tylus realizuje grant, który uzyskał z Unii Europejskiej na opracowanie rękopisów francuskich z b. Pruskiej Biblioteki Państwowej.

Rękopisy słowiańskie to zbiór w językach: staro-cerkiewno-słowiańskim, rosyjskim, chorwackim, bułgarskim, połabskim, łużyckim i polskim. Zbiór ten był

i jest wykorzystywany przez badaczy z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prof. Aleksander Naumow przygotował katalog rękopisów staro-cerkiewno-słowiańskich w Polsce i uwzględnił w nim rękopisy przechowywane w Bibliotece Jagiellońskiej. Prof. Waclaw Twardzik opisał rękopisy chorwackie. Rosyjskimi zabytkami językowymi zajął się prof. Krzysztof Fałowski; opublikował niektóre z nich, a zbiór ten stał się jednym z podstawowych źródeł do jego habilitacji. Wśród sławików znajdują się również rękopisy w języku polskim. Część z nich doczekała się już edycji lub posłużyła do opracowań. Wydany został *Diariusz Krzysztofa Zygmunta Paca z podróży po Holandii w 1641 r.* Opracowany został przez dr Kamilę Folprecht z Archiwum Państwowego w Krakowie *Rejestr gospód na dwór Króla Jegomości Krakowie*.

Stare druki to ponad 12 000 woluminów obejmujących wszystkie rodzaje dawnej książki drukowanej. Jednym z najcenniejszych fragmentów zbioru to inkunabuły, w tym unikatowy klocek zawierający druki lipskiego drukarza Mauritiusa Brandisa z 1488 r. Bardzo cennym zespołem są tzw. *Aldyny* w liczbie 194 woluminów. Są to druki wytłoczone w weneckiej oficynie drukarskiej Alda Manucjusza i jego spadkobierców. Najobszerniejszy dział stanowią druki XVI-XVIII-wieczne, zawierające dzieła literatury niemieckiej z tych stuleci. Wśród starych druków znajduje się wielki zespół druków ulotnych liczący ok. 5 000 pozycji, przede wszystkim z lat 1629-1790. Wiele tekstów z tego zbioru dotyczy dziejów wojny 30-letniej, „potopu szwedzkiego” i czasów saskich. Stanowią bardzo cenny materiał o drogach informacji w ówczesnym świecie. Istnieje projekt inwentarza tych druków, który na razie nie jest realizowany. Bardzo interesującym zbiorem jest zespół relacji z podróży przede wszystkim z XVII-XVIII wieku, chociaż kilka takich druków dotyczy wieku XVI. Dzieła te przynoszą relacje z podróży po całym wówczas znanym świecie. Wśród starych druków kilkaset z nich to judaika, które zostały opracowane przez prof. Jerzego Pilarczyka z UJ; w najbliższym czasie ich katalog zostanie opublikowany.

Osobną grupę stanowią druki i rękopisy orientalne. W skład tego zbioru wchodzi zarówno druki jak i rękopisy chińskie, koreańskie, arabskie, syryjskie. Z zespołu tego coraz częściej korzystają czytelnicy. Jednym ostatnich projektów badawczych jest inicjatywa skatalogowania zabytków literatury tybetańskiej, realizowana przez dr Agnieszkę Helman-Ważny.

Zbiory z byłej Pruskiej Biblioteki Państwowej są obecnie intensywnie opracowywane i badane zarówno przez uczonych z naszego kraju jak i licznych naukowców z całego świata.

fol. archiwum autora

Zdzisław Pietrzyk :
– Zbiory z byłej Pruskiej Biblioteki Państwowej są intensywnie opracowywane.